

Сербіна К.*

ООН У БОРОТЬБІ З МІЖНАРОДНИМ ТЕРОРИЗМОМ

відносин, спричинені руйнуванням біполярної системи міжнародних відносин, з її усталеними механізмами протидій і противаг, системами взаємної безпеки. Розпад СРСР та «оксамитові революції» кінця 1980-х – початку 1990-х років у Центральній-Східній Європі відправили в минуле гостре протистояння двох ідеологій, відкривши шлях для побудови більш безпечного світоустрою, заснованого на конструктивній колективній співпраці всіх акторів міжнародних відносин.

Ці сподівання мали під собою реальну основу, що була закладена ще в роки Другої світової війни. Маємо на увазі єдину глобальну організацію людства – Організацію Об'єднаних Націй, яка і в ті складні часи була центром вироблення взаємоприйнятних «правил гри».

Саме розпад біполярного світу відкрив перед ООН великі можливості для самореалізації та розвитку закладеного в неї потенціалу.

Проте події останніх років свідчать, що реалії сьогодення багато в чому не співпадають з реаліями часів заснування ООН. Започатковані нові тенденції та процеси в системі міжнародних відносин, змінені конфігурації сил, на порядку денному з'явилися нові загрози та виклики.

Все це висунуло нові вимоги до ООН, на які вона реагує в межах застарілої функціональної та структурної систем, яка не дає очікуваних результатів і призводить до втрати нею довіри її членів.

В нове тисячоліття ООН увійшла функціонально слабкою, фінансово нестабільною, структурно непристосованою до сучасних реалій системою, що вимагає глибоких змін.

Розкриваючи слабкі сторони діяльності ООН на сучасному етапі та з'ясовуючи протиріччя і чинники історичного розвитку системи міжнародних відносин, які стали причиною їх появи, визначаємо ті об'єкти, вдала реформа яких, на думку дослідників, практиків міжнародних відносин та країн-членів ООН, дозволить їй повернути втрачені позиції й, можливо, зміцнить її роль на міжнародній арені.

Всі об'єкти реформування доцільно згрупувати за трьома напрямками:

1. Структура і повноваження головних і допоміжних органів ООН.
2. Методи та напрямки діяльності ООН.
3. Юридично-правова база функціонування ООН.

У відповідності до такого групування, удосконалення діяльності ООН буде здійснюватися за такими напрямками:

- злагодженість дій у межах усієї системи;
- співробітництво з регіональними організаціями;
- участь у діяльності ООН приватного сектору, місцевих влад і громадянського суспільства, включаючи неурядові організації;
- миротворча діяльність і миробудівництво;
- боротьба з тероризмом;
- питання роззброєння.

* студентка 6 курсу спеціальності «Міжнародна інформація» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: доц. Андреева О.М.

Усвідомлюючи безпрецедентне зростання загрози тероризму міжнародному миру і безпеці, світова спільнота вжила деяких заходів із створення законодавчої бази для спільних дій, включаючи прийняття 13 різних універсальних документів і поправок до них.

Радою Безпеки ООН було прийнято ряд ключових резолюцій, а саме: 1267 (1999 р.), 1373 (2001 р.), 1540 (2004 р.) та 1624 (2005 р.) та створено групу експертів, які надавали підтримку трьом допоміжним органам з питань боротьби з тероризмом. Це сприяло зростанню відповідальності держав за здійснення практичних заходів з попередження фінансування тероризму, переміщення терористів та їх доступу до зброї масового знищення, а також закликання до тероризму.

У вересні 2006 року Генеральною Асамблеєю ООН була прийнята Глобальна контртерористична стратегія, в основу якої лягла доповідь Генерального секретаря «Єдність у боротьбі з тероризмом: рекомендації з Глобальної контртерористичної стратегії», що будується на п'яти основних принципах:

- переконання груп людей у необхідності відмови від тероризму чи його підтримки;
- позбавлення терористів доступу до засобів для здійснення нападів;
- унеможливлення підтримки терористичних груп державами;
- зміцнення можливостей держав по викоріненню тероризму;
- захист прав людини в контексті тероризму і контртерористичної діяльності.

Глобальна контртерористична стратегія містить конкретний план дій по упередженню тероризму і боротьбі з ним, а також викоріненню невдоволеності, соціально-економічних та політичних умов, які є живильним середовищем для розповсюдження тероризму.

Після прийняття стратегії Цільова група по здійсненню контртерористичних заходів, яка була створена 2005 року та об'єднала 24 установи системи ООН, розробила коротко-терміновий план дій. У ньому визначено ряд ініціатив, завдяки яким Організація Об'єднаних Націй здатна досягти реальних результатів. Зокрема, вони включають:

- боротьбу з радикалізацією тероризму та вербуванням нових членів;
- задоволення потреб постраждалих;
- захист вразливих цілей;
- вивчення взаємозв'язку між попередженням/врегулюванням конфліктів і тероризмом;
- боротьбу з фінансуванням тероризму;
- протидію використанню мережі Internet у терористичних цілях.

У січні 2007 року Цільова група опублікувала «Мережевий посібник з боротьби проти тероризму». В липні того ж року набула чинності Міжнародна конвенція по боротьбі з актами ядерного тероризму.

5 вересня 2008 року в Москві було затверджено рішення Ради колективної безпеки (997-095) «Про План колективних дій держав-членів Організації Договору про колективну безпеку по реалізації Глобальної контртерористичної стратегії ООН на 2008-2012 роки», в якому наголошувалося на необхідності посилення антитерористичного потенціалу держав-членів Організації Договору про колективну безпеку і підвищенні ефективності колективних заходів боротьби з міжнародним тероризмом та екстремізмом з урахуванням рекомендацій Глобальної контртерористичної стратегії ООН.

В процесі удосконалення діяльності ООН у сфері боротьби з тероризмом є певні досягнення, хоча головне завдання – прийняття всеохоплюючої конвенції про міжнародний тероризм залишається невиконаним. Держави-члени ООН не можуть дійти згоди щодо єдиного універсального визначення поняття тероризм, і головною перешкодою на цьому шляху стала проблема визначення межі між боротьбою за незалежність і терористичною діяльністю.